

УДК 616.24-002:615.015.6

Бойко Д.М., Бойко М.Г., Бойко О.С., Чорнуха В.Л., Кривякова І.Є.

СТАН РОЗПОВСЮДЖЕНОСТІ СПОЖИВАННЯ ПРОДУКТІВ ТЮТЮНУ ТА МАРИХУАНИ СЕРЕД ПРОФЕСІОНАЛІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Дослідженню проблеми споживання тютюнових виробів та марихуани професіоналами медичної сфери в Україні приділяється недостатня увага, що і спонукало до наукових пошуків у цьому напрямку. Мета роботи. На основі анонімного анкетування дослідити стан проблеми вживання тютюнових виробів та марихуани, а також окремі показники здорового способу життя для розробки подальших напрямків наукових досліджень. Матеріали та методи. Проект реалізовано у 2013 році. У дослідженні взяла участь 251 особа, віком $20,64 \pm 2,80$ року. Усіх учасників було розподілено на чотири групи: «курці тютюну і марихуани»; «курці тютюну»; «курці марихуани»; «некурці». Результати дослідження. Загальна частка курців серед обстежених студентів-медиків склала 37% (91/246). Аналіз інтенсивності споживання тютюнових виробів вказує на її вищий рівень у групі курців тютюну і марихуани ($p < 0,05$) порівняно з особами, що споживають лише тютюн. За результатами кореляційного аналізу (за Спірменом) було виявлено середню та достовірну кореляцію ($r = 0,5$, $p = 0,008$) між показниками стажу тютюнопаління та частотою споживання марихуани протягом року. Інтенсивність споживання марихуани позитивно та значимо корелює ($r = 0,7$, $p = 0,0005$) з тривалістю споживання. Загальна кількість курців, що ведуть фізично-активний спосіб життя склала 63% (57/91). Висновки. Проблема розповсюдженості вживання тютюнових виробів та марихуани є актуальною серед спеціалістів медичного профілю віком $20,64 \pm 2,8$ року та потребує розробки цільових заходів по профілактиці.

Ключові слова: паління, тютюн, марихуана, професіонали медичної галузі.

Робота є фрагментом науково-дослідної теми: «Клініко-функціональні та морфологічні особливості перебігу захворювань респіраторної системи (туберкульозу, саркоїдозу, дисемінованих процесів та ХНЗЛ) на різних етапах лікування, реабілітації та профілактики», номер держреєстрації 0110U008151.

Вступ

Всесвітня організація охорони здоров'я визначила проблему вживання тютюну як епідемію загальносвітового масштабу. Вживання тютюну є причиною смерті майже 6 мільйонів людей щорічно. Ця кількість включає 600 тисяч некурців, причиною смерті яких є вдихання вторинного тютюнового диму [2, 5, 8].

Шкідливість споживання тютюнових виробів та марихуани підтверджена результатами численних наукових досліджень [1, 8]. Відомо, що в країнах з розвинутою економікою частка споживачів тютюнових виробів серед студентів медичних професій складає від 21 до 24% [7]. Така ситуація є парадоксальною: коли велика кількість медичних працівників, що мають впроваджувати принципи здорового способу життя під час роботи з пацієнтами, самі їх не дотримуються. Зрозуміло, що все це відбивається на здоров'ї як медиків, так і населення країни в цілому. Дослідженню даної проблеми в Україні приділяється недостатня увага, що і спонукало до наукових пошуків у цьому напрямку.

Мета роботи

На основі анонімного анкетування дослідити стан проблеми вживання тютюнових виробів та марихуани, а також окремі показники здорового способу життя для розробки подальших напрямків наукових досліджень.

Матеріали та методи

Проект реалізовано у 2013 році на базі ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія» за участі осіб, що добровільно виявили бажання взяти участь в опитуванні. У дослідженні взяла участь 251 особа, віком $20,64 \pm 2,80$ року, що добровільно виявили бажання заповнити анонімні анкети, присвячені проблемі тютюнопаління та вживання марихуани, а також окремим аспектам здорового способу життя. Анкети п'яти учасників були виключені через некоректне заповнення. Усіх осіб було розподілено на чотири групи: «курці тютюну і марихуани»; «курці тютюну»; «курці марихуани»; «некурці» (рис. 1).

Стаж паління тютюнових виробів оцінювали за показником пачко-років. Статистична обробка отриманих даних проводилася із застосуванням таблиць 2x2, U критерію Мана – Уїтні, Вілкоксона для парних порівнянь, Колмогорова-Смірнова, Вальда-Вольфовица, рангового дисперсійного аналізу Краскела Уолеса, χ^2 , рангового коефіцієнта кореляції Спірмена, Пірсона, t критерію Ст'юдента за допомогою програми для статистичного аналізу AnalystSoft, StatPlus. Версія 2009. Див. <http://www.analystsoft.com.ru>. Серійний номер: 3-Uz9IU-Zjkz. Параметри учасників досліджень, які за своїми характеристиками підлягали обчисленню за допомогою параметричних методів статистичної обробки

даних, представлені у вигляді середнього (M) та стандартного відхилення (SD). Числові дані, що розподілялись асиметрично, надані у вигляді медіани (Me) та числових параметрів 25 і 75

квартілю (25 %; 75 %). Відмінності вважалися статистично достовірними при значенні ймовірності похибки $p \leq 0,05$.

Рис. 1. Дизайн дослідження.

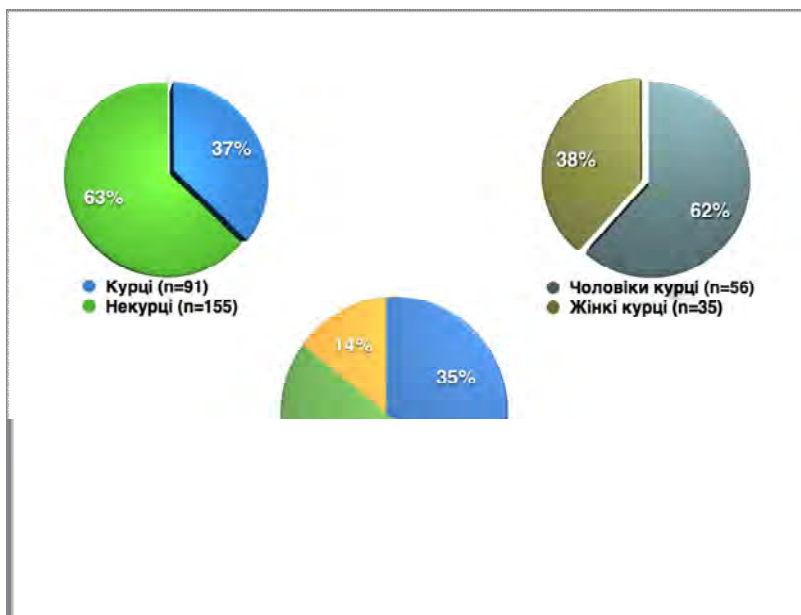

Рис. 2. Загальні дані по курцям тютюну, марихуани та некурцями.

Результати та обговорення

Проведений аналіз груп дослідження вказав на досить значиму частку споживачів продуктів тютюну та марихуани серед майбутніх лікарів (рис. 2).

Така частка курців тютюну серед студентів-медиків (37%) майже вдвічі перевищує аналогічні результати досліджень проведених провідними міжнародними організаціями (від 21 до 24%) [4]. На фоні закономірного переважання серед курців осіб чоловічої статі (62%), впадає у вічі значна розповсюдженість тютюнопаління се-

ред жінок, яка склала майже 38% (рис. 2). Якщо у першому випадку дані цілком віддзеркалюють дані по Україні (50-59,9%), то серед осіб жіночої статі вони значно їх перевищують (10-19,9%) [7]. Також, за результатами вітчизняних досліджень, велика кількість курців, особливо серед осіб жіночої статі, починають палити починаючи з першого року навчання у навчальному закладі [9, 10]. Такі результати потребують розробки спеціальних програм для різних категорій курців, у тому числі з урахуванням статевої приналежності.

Більше половини курців були споживачами

лише продуктів тютюну (51% (46/91)). Другу за величиною групу склали особи, що окрім тютюнових виробів споживали марихуану 35% (32/91). Кількість курців лише марихуани була найменшою 14 % (13/91).

Було проведено детальний аналіз кожної групи окремо. Серед курців тютюну і марихуану більше ніж один тютюновий продукт споживає майже 56% (18/32), а серед курців лише тютюнових виробів - 11% (5/46).

Аналіз інтенсивності споживання тютюнових виробів вказує на її вищий рівень у групі курців тютюну і марихуани ($p < 0,05$) порівняно з особами, що споживають лише тютюн (табл. 1).

Таблиця 1

Значення параметрів стажу паління тютюнових виробів

Параметри	Пачко-роки	p
Курці тютюну і марихуани (n=32)	2,5 (0,15; 7)	0,033
Курці тютюну (n=46)	0,83 (0,25; 3)	

У курців тютюну та марихуани рівень споживання марихуани, позитивно та достовірно ($r=0,5$, $p=0,008$) корелює з інтенсивністю споживанням тютюнових виробів (рис. 3) та зростає з часом ($r=0,7$, $p=0,0005$) (рис. 4).

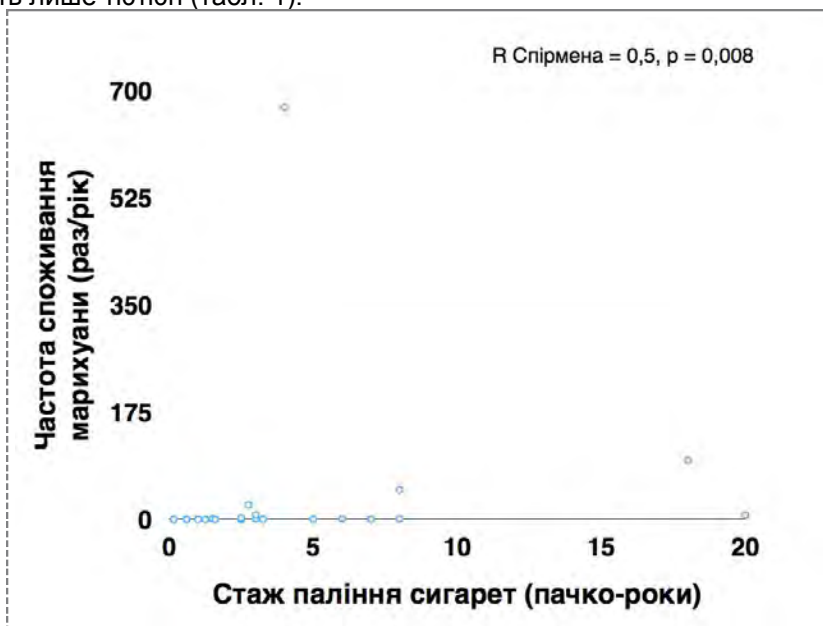

Рис. 3. Аналіз кореляційних взаємозв'язків між частотою споживання марихуани та стажом тютюнопаління у групі курців тютюну і марихуани (n=32).

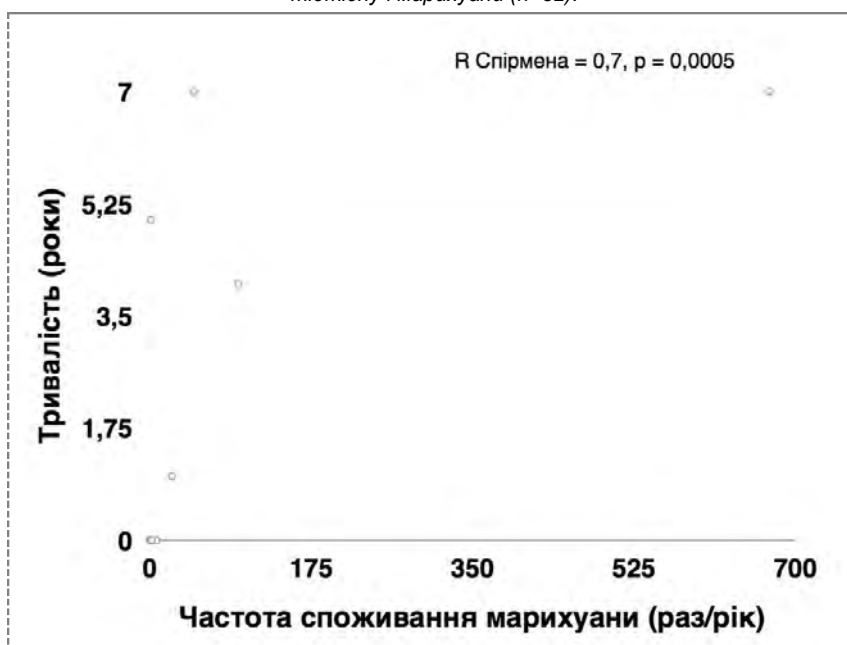

Рис. 4. Аналіз кореляційних взаємозв'язків між тривалістю та інтенсивністю споживання марихуани у групі курців тютюну і марихуани (n=32).

Медіана стажу паління марихуани у групі курців лише марихуани була в межах одного року Me (25%; 75 % = 1(0,75; 1) (року), а частота - Me (25 %; 75 % = 7 (7; 12) (раз/рік). Серед прихильників тютюну та марихуани аналогічні показники відповідно склали Me (25 %; 75 % = 5 (4,25; 7) (року) та Me (25%; 75 %) = 5,5 (1; 96) (раз/рік).

Загалом можна констатувати наявність взаємозалежного впливу на рівень споживання продуктів тютюну та марихуани у осіб, що споживають обидва продукта одночасно.

Загальна кількість «здорових курців», тобто осіб які займаються спортом та палять [3], склали майже 63% (57/91). Заняття спортом у активних курців можуть опосередковано зменшувати прихильність до тютюнопаління [6]. Такі результати створять оптимістичний фундамент для реалізації «антитютюнових» програм серед окресленого кола осіб.

За результатами проведеного опитування серед курців майже 68% (62/91) осіб вважають себе здоровими. На нашу думку оманливий фон фізичного здоров'я обумовлений віковими характеристиками груп. Проте це не зменшує рівня занепокоєння щодо подальшого рівня здоров'я серед лікарів, що регулярно чи епізодично споживають тютюнові вироби та/або марихуану. Недооцінка проблеми збереження здоров'я медичних працівників у довгостроковій перспективі буде мати негативні наслідки як локального, так і загальнодержавного рівня.

Висновки

Проблема розповсюдженості вживання тютюнових виробів та марихуани є актуальною серед спеціалістів медичного профілю віком 20,64±2,8 року та потребує розробки цільових заходів по профілактиці.

У курців тютюну і марихуани реєструється вища інтенсивність ($p < 0,05$) та різноманітність споживання продуктів тютюну порівняно з осо-

бами, що вживають лише тютюнові вироби, а рівень споживання марихуани позитивно та достовірно ($r=0,5$, $p=0,008$) корелює зі споживанням тютюну та зростає з часом ($r=0,7$, $p=0,0005$).

Загальна кількість «здорових курців», що складає 63% (57/91), дає підстави говорити про великий прошарок осіб, у яких «антитютюнові» програми матимуть вищу ефективність, ніж у курців, що не ведуть фізично-активний спосіб життя.

Література

1. Aldington S. Cannabis use and risk of lung cancer: a case-control study [Text] / S. Aldington [et al.] // Eur. Resp. J. – 2008. – Vol. 31. – № 2. – P. 280-286.
2. Preventing Tobacco Use Among Youth and Young Adults: A Report of the Surgeon General [Text]. – Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health, 2012. – 899 p.
3. Tchissambou B.P. The effects of smoking and the degree of nicotine dependence on aerobic capacity in sportsmen [Text] / B.P. Tchissambou [et al.] // Rev. Mal. Respir. – 2004. – Vol. 21 (1). – P. 59–66.
4. Warren C.W. The GTSS Atlas [Text] / C.W. Warren, S. Asma, J. Lee [et al.] / The CDC Foundation. — Atlanta, USA : The CDC Foundation by Myriad Editions, 2009. – 112 p.
5. The Health Consequences of Smoking—50 Years of Progress. A Report of the Surgeon General [Text]. – Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health, 2014. – 943 p.
6. Ferrante E. The relationship between sporting activity and smoking habits in young adults [Text] / E. Ferrante [et al.] // Mil. Med. – 1993. – Vol. 158 (11). – P. 696-698.
7. Eriksen M. The Tobacco Atlas : Fourth Ed. [Text] / M. Eriksen [et al.] // [Електронний ресурс] // Atlanta, GA: American Cancer Society; New York, NY: World Lung Foundation, 2012. – Режим доступу: www.TobaccoAtlas.org.
8. WHO Framework Convention on Tobacco Control guidelines for implementation [Text]. – Geneva : World Health Organization, 2013. – 202 p.
9. Бойко Д.М. Динаміка розповсюдженості паління серед молоді – результати тривалого спостереження : Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Медична наука-2010», (16-17 грудня 2010) / Д.М. Бойко // Вісник УМСА «Актуальні проблеми сучасної медицини». – Полтава, 2010. – С. 29.
10. Бойко Д.М. Оцінка функції зовнішнього дихання та окремих характеристик ведення здорового способу життя / Д.М. Бойко, М.Г. Бойко, Л.Є. Бобирьова [та ін.] // Світ медицини та біології. – 2012. – № 2. – С. 10-14.

Реферат

СОСТОЯНИЕ РАСПРОСТРАНЕННОСТИ ПОТРЕБЛЕНИЯ ПРОДУКТОВ ТАБАКА И МАРИХУАНЫ СРЕДИ ПРОФЕССИОНАЛОВ МЕДИЦИНСКОЙ ОТРАСЛИ

Бойко Д.Н., Бойко Н.Г., Бойко О.С., Чернуха В.Л., Кривякова И.Е.

Ключевые слова: курение, табак, марихуана, профессионалы медицинской отрасли.

Исследованию проблемы потребления табачных изделий и марихуаны профессионалами медицинской сферы в Украине уделяется недостаточное внимание, что и стало причиной научных поисков в этом направлении. Цель работы. На основе анонимного анкетирования исследовать состояние проблемы употребления табачных изделий и марихуаны, а также отдельные показатели здорового образа жизни для разработки дальнейших направлений научных исследований. Материалы и методы. Проект реализован в 2013 году. В исследовании приняло участие 251 человек в возрасте 20,64 ± 2,80 года. Все участники были разделены на четыре группы: «курильщики табака и марихуаны»; «курильщики табака»; «курильщики марихуаны»; «некурящие». Результаты исследования. Общая доля курильщиков среди обследованных студентов-медиков составила 37% (91/246). Анализ интенсивности потребления табачных изделий указывает на ее высокий уровень в группе курильщиков табака и марихуаны ($p < 0,05$) по сравнению с лицами, употребляющими только табак. По результатам корреляционного анализа (по Спирмену) была обнаружена средняя и достоверная корреляция ($r = 0,5$, $p = 0,008$) между показателями стажа курения и частотой потребления марихуаны в течение года. Интенсивность потребления марихуаны положительно и значимо коррелирует ($r = 0,7$, $p = 0,0005$) с продолжительностью потребления. Общее количество курильщиков, ведущих физически активный образ

жизни составила 63% (57/91). Выводы. Проблема распространенности употребления табачных изделий и марихуаны актуальна среди специалистов медицинского профиля в возрасте $20,64 \pm 2,8$ года и требует разработки целевых мероприятий по профилактике.

Summary

PREVALENCE RATE OF TOBACCO PRODUCTS AND MARIJUANA CONSUMPTION AMONG HEALTH CARE PROFESSIONALS

Boyko D.N., Boyko N.G., Boyko O.S., Chernukha V.L., NG Krivyakova I. Ye.

Keywords: smoking, tobacco, marijuana, health care professionals.

Consumption of tobacco and marijuana by healthcare professionals in Ukraine is still being little studied, that has become a background of scientific research in this direction. The purpose of this work was to investigate the status of the problem of tobacco and marijuana consumption as well as to reveal some indicators for the further development of healthy lifestyle principles. Materials and methods. The study was performed in 2013 and involved 251 people aged 20, 64 \pm 2, 80 years. All the participants were divided into four groups: "tobacco- and-marijuana smokers", "tobacco smokers", "marijuana smokers", "non-smokers." Results. The overall proportion of smokers among the surveyed medical students made up 37% (91/246). The analysis of the intensity of tobacco consumption indicates its highest level in the group of tobacco-and-marijuana smokers ($p < 0.05$) compared with those who use tobacco only. The intensity of marijuana consumption positively and significantly correlated ($r = 0,7$; $p = 0,0005$) with a duration of consumption. The total number of smokers, keeping up physically active lifestyle constituted 63% (57/91). Conclusions. The problem of the prevalence of tobacco and marijuana smoking is relevant among the medical profession at the age of $20,64 \pm 2,8$ years and requires the development of targeted interventions for its prevention.

УДК 616.12 – 008.331.1 + 616.24-06] : 615

Вахненко А.В., Моїсєєва Н.В., Шумейко О.Г.

КОМОРБІДНІ СТАНИ: АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ І УСКЛАДНЕНА НЕГОСПІТАЛЬНА ПНЕВМОНІЯ

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

У сучасній клінічній практиці лікарєві часто доводиться стикатися з поєднанням різних соматичних захворювань у пацієнта. З одного боку одними з найбільш поширених захворювань залишаються хвороби органів дихання, що пов'язано з поширенням вірусної інфекції, окрім цього збільшився об'єм хворих на ускладнену НП. З іншого боку НП часто виникає на тлі АГ, що проявляється застійними явищами. Існують різні підходи до лікування НП, проте питанню оптимізації лікування ускладненої НП у хворих з різною супутньою не приділяється достатньої уваги. Метою дослідження є оптимізація лікування хворих з АГ, у яких встановлена НП ускладнена ексудативним плевритом препаратами, що впливають на різні патогенетичні ланки захворювань. Проведені дослідження продемонстрували, що використання у лікуванні хворих на НП, ускладнену ексудативним плевритом на тлі АГ, комбінацією торасемиду пролонгованої дії і тивортину аспартату призводило до значиміших змін показників сатурації, показників крові, а також прискорювало одужання хворих і підтверджувалося динамікою при рентгенологічних дослідженнях, покращувало усі параметри якості життя хворих, що виражалось у значному зменшенні функціональних обмежень і високій соціальній активності пацієнтів. Запропоноване поєднання препаратів значно знижувало витрати на лікування кожного хворого.

Ключові слова: негоспітальна пневмонія, ексудативний плеврит, артеріальна гіпертензія, L-аргінін, торасемід.

У сучасній клінічній практиці лікаря часто доводиться стикатися з тим, що у пацієнта поряд з хронічним захворюванням серцево-судинної системи, такими як ішемічна хвороба серця (ІХС) або артеріальна гіпертензія (АГ) виявляється гостре ураження органів дихальної системи. Особливо гостро стоїть питання підбору адекватної фармакологічної терапії у пацієнтів з негоспітальною пневмонією, ускладненою ексудативного плевритом на тлі наявної судинної патології.

З одного боку хвороби органів дихання залишаються одними з найбільш поширених захворювань людства, та завдають значних економічних збитків на державному рівні, посідаючи чільне місце за кількістю днів непрацездатності, інвалідизації населення та смертності [5]. Так від негоспітальної пневмонії (НП) у світі щорічно ги-

не близько двох мільйонів людей [7,9,10]. У європейських країнах кількість хворих на НП перевищує 4,2 млн. осіб на рік [8]. НП залишається актуальною проблемою ще й тому, що, незважаючи на постійно зростаючу кількість антибактеріальних препаратів, зберігається значний відсоток розвитку ускладнень і летальних випадків, особливо у разі її поєднання із супутніми захворюваннями внутрішніх органів. Крім цього за останні роки клінічний перебіг НП помітно змінюється, і в першу чергу, це пов'язано зі збільшенням кількості верифікованої вірусно-бактеріальної інфекції як можливого етіологічного чинника патології. Вивчення клінічного перебігу НП у хворих з АГ демонструє часте ускладнення ексудативним плевритом, що не тільки обтяжує перебіг хвороби, а і збільшує кількість ліжко-днів пере-